

BügelHajema

Ruimte voor de leefomgeving

Beknopte natuurtoets Molenhoek Oldeberkoop

projectnummer: P001001

Onderwerp: Beknopte natuurtoets Molenhoek Oldeberkoop

Datum: 15-04-2022

Inleiding

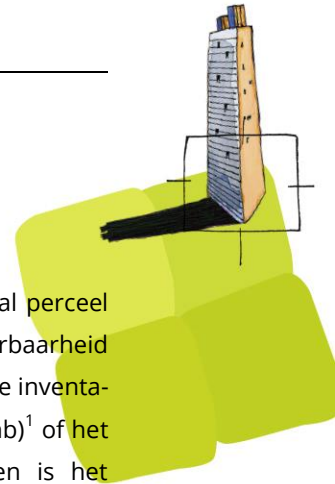
KADER

De initiatiefnemer is van plan één nieuwe vrijstaande woning te bouwen op het kadastraal perceel 1518 in Oldeberkoop. Hiervoor wordt een ruimtelijke procedure doorlopen. Om de uitvoerbaarheid van het plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel van de inventarisatie is nagaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van bronnen is het plangebied ten behoeve van de natuurtoets op 30 maart 2022 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren bewolkt, droog, circa 7 °C en er stond een matige wind.

PLANGEBIED EN PLANNEN

Het plangebied ligt aan de Heerenveenseweg in Oldeberkoop (zie figuur 1). Het wordt begrensd door de Heerenveenseweg in het noordoosten, woonpercelen aan de westzijde en een parkeerplaats in het zuiden. De zuidelijke helft van het plangebied is momenteel in gebruik als schapenweide (zie foto 1) en de noordelijke helft bestaat uit een bosje (zie foto 2). Bebouwing is beperkt tot een klein schapenstalletje in het zuidwesten van het plangebied (zie foto 3). De wanden van het stalletje zijn opgetrokken uit een combinatie van damwandplaten en riet. Het dak bestaat uit damwand- en golfplaten. Opgaande beplanting in het zuiden van het plangebied bestaat uit de naaldbomenrij langs de oostrand van het plangebied, enkele naald- en loofbomen langs de zuid- en westgrens van het plangebied en twee bomen naast de schapenstal (zie foto's 1 en 3). In het bosje in het noorden van het plangebied staan verscheidene boomsoorten en enkele bramenstruiken. De grond is grotendeels bedekt met een strooisellaag van bladeren en er liggen stapels takken en stukken dood hout. Langs de noordoostelijke grens van het plangebied liggen takkenrillen (zie foto 4) en loopt een greppel. Permanent oppervlaktewater ontbreekt in het plangebied.

¹ De Wet natuurbescherming is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

De plannen bestaan uit de bouw van een vrijstaande woning in het zuidelijke deel van het plangebied met in het noordelijke deel een parkachtige kijktuin. Hiervoor wordt het stalletje in de schapenweide gesloopt, vegetatie verwijderd en wordt grond vergraven. Omdat nog niet bekend is welke bomen eventueel behouden blijven en welke worden gekapt, wordt er in deze natuurtoets van uitgegaan dat alle bomen worden gekapt.

Figuur 1. Locatie van het plangebied (rood). Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkplannen.nl

Foto's 1 t/m 4. Impressie van het plangebied op 30 maart 2022. Linksboven de schapenweide in het zuiden van het plangebied, gezien vanuit het zuiden. Rechtsboven het bosje in het noorden van het plangebied. Linksonder het stalletje in de schapenweide. Rechtsonder een deel van de houtwal langs de oostgrens van het plangebied.

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wet natuurbescherming is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (artikel 3.1-3.4 Wnb);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (artikel 3.5-3.9 Wnb);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (artikel 3.10-3.11 Wnb).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (artikel 3.11 Wnb). Voor de soorten op deze lijst geldt een vrijstelling van de verboden genoemd in artikel 3.10, eerste lid van de Wet natuurbescherming.

INVENTARISATIE

Uit het raadplegen van gegevens van de laatste vijf jaar in de Nationale Databank Flora en Fauna² (NDFD © 28 maart 2022) blijkt dat in de directe omgeving (0-1 km) van het plangebied diverse beschermde diersoorten bekend zijn. Het betreft vogels met jaarrond beschermde nesten, zoogdieren, een reptiel (ringslang) en een dagvlinder (grote weerschijnvlinder).

De weide in het zuiden van het plangebied bestaat voornamelijk uit Engels raaigras, kleine veldkers en madelief. Naast het stalletje groeit een hulst en een conifeer. Langs de oost- en zuidrand van de weide groeit onder andere fluitenkruid, klimop, braam en hulst. Net ten oosten van de weide, buiten het plangebied, groeit een laurierkershaag. In het noordelijke bosje groeien verscheidene loofbomen, waaronder beuk, zomereik, vlier en hulst. Lage begroeiing is beperkt tot enkele bramenstruiken, klimop, fluitenkruid en bonte gele dovenetel. Deze soorten duiden op voedselrijke tot zeer voedselrijke omstandigheden. Beschermde plantensoorten zijn gezien de terreingesteldheid, de voedselrijkdom en/of door het ontbreken van waarnemingen uit de omgeving (NDFD) niet op het terrein te verwachten.

Er is een aantal vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten bekend uit de directe omgeving van het plangebied, zoals huismus en buizerd (NDFD). In het stalletje zijn alleen onder het lage damwandplaten deel van het dak besloten ruimtes aanwezig (zie foto's 5 en 6). Gezien het materiaal warmen de ruimtes onder dit dak snel op waardoor het microklimaat voor huismus niet optimaal is om in te broeden. Daarnaast is het dak maximaal 2 m hoog, waardoor het niet geschikt is voor huismus om een nest in te hebben. Tijdens het veldbezoek is huismus niet binnen het plangebied waargenomen. Huismus is wel in de tuinen ten westen van het plangebied roepend waargenomen.

Foto's 5 en 6. Links het lage damwandplaten dak van het schapenstalletje gezien van buiten. Rechts de binnenkant van het damwandplaten dak van het schapenstalletje.

² De NDFD is de meest omvangrijke landelijke informatiebron van verspreidingsgegevens en bevat betrouwbare waarnemingen van planten en dieren in Nederland. Nieuwe gegevens worden met regelmaat toegevoegd. Alle gegevens in de NDFD zijn door soortexperts gevalideerd.

In het plangebied zijn geen nesten waargenomen in de aanwezige bomen, waardoor de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten van vogels als buizerd of sperwer kan worden uitgesloten. Het plangebied vormt door de inrichting mogelijk wel een klein onderdeel van het foerageergebied van vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals uit de directe omgeving bekende huismus en buizerd (NDFF). Daarnaast kunnen in de struiken en opgehangen nestkasten in het plangebied algemene vogelsoorten, zoals roodborst en koolmees, broeden. Nesten van algemene soorten zijn alleen tijdens de broedperiode beschermd.

Onder het golfplaten dak van het schuurtje zijn geen besloten ruimtes aanwezig waar vleermuizen een verblijfplaats kunnen hebben. Ook het houten boeiboord is strak afgetimmerd waardoor geen openingen of ruimtes aanwezig zijn. Het damwandplaten dak beschikt wel over besloten ruimtes. Dit deel van het dak is echter niet voor vleermuizen toegankelijk vanwege het ontbreken van geschikte invliegopeningen aanwezig. De bebouwing beschikt niet over geschikte invliegopeningen voor vleermuis en is hierdoor voor vleermuis niet toegankelijk. Dit dak biedt daarnaast geen geschikt microklimaat voor vleermuizen door het snelle opwarmen en afkoelen van de ruimtes die er onder zitten. In twee van de bomen aan de noordzijde van het gebied zitten holtes die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen (zie figuur 2). Aanwezigheid van jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied kunnen dan ook niet worden uitgesloten.

Daarnaast kan het plangebied onderdeel vormen van het foerageergebied van soorten als gewone dwergvleermuis en laatvlieger, die uit de directe omgeving van het plangebied bekend zijn (NDFF). De bomenrij langs de oostkant van het plangebied maakt onderdeel uit van een doorgaande structuur van opgaande beplanting, die mogelijk dienst kan doen als essentiële vliegroute.

Figuur 2. Locatie van de bomen met holtes (geel) in het plangebied (rood).

Bron kaartondergrond: www.ruimtelijkplannen.nl

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor een aantal grondgebonden zoogdiersoorten, zoals de uit de omgeving bekende soorten egel en steenmarter (NDFF). Voor deze algemene soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbeschermingswet. In de directe omgeving van het plangebied zijn ook de niet-vrijgestelde wezel, das en eekhoorn bekend (NDFF). Geschikt leefgebied voor das, zoals bos- en akkerlandschap met weinig verstoring, is niet aanwezig in het plangebied. Op basis van de afwezigheid van geschikt leefgebied is das dan ook niet in het plangebied te verwachten. Tijdens het veldbezoek zijn geen nesten van eekhoorn in de aanwezige bomen waargenomen. Langs de noordoostzijde van het terrein liggen takkenrillen. Deze zijn geschikt voor wezel en andere kleine marterachtigen om een nest in te hebben. Daarnaast kunnen deze takkenrillen door kleine marterachtigen worden gebruikt als lijnvormig element om zich langs te verplaatsen. Hierdoor kan de aanwezigheid van wezel en andere niet-vrijgestelde kleine marterachtigen in het plangebied niet worden uitgesloten.

In de directe omgeving is ringslang waargenomen (NDFF). Vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater in en rondom het plangebied is geschikt leefgebied voor ringslag niet aanwezig. Ringslang wordt dan ook niet verwacht in het plangebied. Wel biedt het bosje in het noorden van het plangebied geschikt leefgebied voor hazelworm. Binnen een straal van 5 km is slechts één waarneming van hazelworm bekend, op 2,5 km afstand (NDFF). Het plangebied ligt geïsoleerd door bebouwing en wegen en op grote afstand tot de dichtstbijzijnde waarneming (2,5 km). Hierdoor wordt hazelworm niet in het plangebied verwacht.

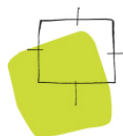
Enkele algemene amfibiesoorten, zoals gewone pad en bruine kikker, zijn uit de directe omgeving bekend (NDFF). Voor deze soorten geldt in de provincie Fryslân een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wet natuurbescherming. Het plangebied biedt deze soorten vanwege het ontbreken van permanent oppervlaktewater geen geschikt leefgebied. Ook andere niet-vrijgestelde amfibiesoorten zijn door het ontbreken van geschikt biotoop en/of waarnemingen uit de omgeving (NDFF) niet in het plangebied te verwachten.

In de directe omgeving is dagvlinder grote weerschijnvlinder bekend (NDFF). Geschikte waardplanten voor deze soort, zoals boswilg en grauwe wilg, zijn niet in het plangebied aanwezig. Gezien grote weerschijnvlinder op een waardplant overwintert, zijn ook geen geschikte overwinteringsplaatsen aanwezig. Aanwezigheid van grote weerschijnvlinder in het plangebied kan dan ook worden uitgesloten.

Overige beschermde soorten uit de soortengroepen vissen zijn in de directe omgeving niet bekend (NDFF). Het plangebied biedt deze soortengroep ook geen geschikt leefgebied. Gezien dit gegeven kan de aanwezigheid van beschermde vissen worden uitgesloten.

TOETSING

Als gevolg van de plannen gaan geen jaarrond beschermde nesten van vogels verloren. In twee van de bomen aan de noordzijde van het gebied zitten holtes die mogelijk geschikt zijn als verblijfplaats voor vleermuizen. Wanneer deze bomen worden gekapt, is nader onderzoek naar vleermuizen nodig. Op basis van dit onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wet natuurbescherming nodig is. Als de bomenrij aan de oostkant van het plangebied wordt gekapt, wordt mogelijk een vliegroute van vleermuizen onderbroken. Nader onderzoek naar het gebruik van deze bomenrij door vleermuizen moet dan uitwijzen of de bomenrij onderdeel is van een vliegroute. Op basis van het nader onderzoek wordt bepaald of een ontheffing voor de Wet natuurbescherming nodig is. Verder moet tijdens de aanleg- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op deze bomenrij worden voorkomen. Dit kan worden gedaan door het gebruik van gerichte armaturen en/of amberkleurige verlichting.

Bij uitvoering van het plan verandert het plangebied als foerageergebied voor vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus en buizerd, maar zal niet geheel ongeschikt worden. Bij het aanleggen van de parkachtige kijktuin kan bovendien nieuw foerageergebied worden gecreëerd. Daarnaast is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief en deels hoogwaardiger foerageergebied aanwezig. Een negatief effect op vogels met jaarrond beschermde nesten door verlies van foerageergebied treedt niet op.

Het vernietigen of verstoren van in gebruik zijnde nesten van (algemene) vogelsoorten is bij wet verboden. Dit kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. De meeste vogels broeden tussen half maart en half juli.

Het plangebied zal naar verwachting als gevolg van de plannen niet ongeschikt worden voor de te verwachten vleermuissoorten die rondom graslanden en bomen foerageren. Bovendien is in de directe omgeving van het plangebied in ruime mate alternatief foerageergebied aanwezig. Negatieve effecten op het foerageergebied van vleermuizen treden niet op.

Als gevolg van de ontwikkelingen kunnen enkele verblijfplaatsen van algemene zoogdiersoorten worden verstoord en vernietigd. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten algemene soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Fryslân. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wet natuurbescherming en de provinciale structuurvisie en verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wet natuurbescherming is de bescherming van Natura 2000-gebieden geregeld. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningplichtig. Relevant is dat de Wet natuurbescherming een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN), voorheen Ecologische Hoofdstructuur (EHS) genoemd, is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland. Dit netwerk moet voldoende robuust zijn voor een duurzame verbetering van de omstandigheden voor de wilde flora en fauna en voor natuurlijke leefgemeenschappen. Het NNN is als beleidsdoel opgenomen in de Nationale Omgevingsvisie. De provincies zijn verantwoordelijk voor de begrenzing, ontwikkeling en bescherming van het NNN. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van de provinciale NNN en de bijbehorende natuurverbindingen is voor provincie Fryslân uitgewerkt in het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 (vastgesteld 23 maart 2021).

NATUUR BUITEN HET NNN EN WEIDVOGELLEEFGEBIED

Vanuit het Streekplan Fryslân 2007 en de Verordening Romte Fryslân 2014 wordt buiten de NNN-gebieden bij ruimtelijke plannen specifiek ingezet op de bescherming van bestaande natuurgebieden en natuurwaarden in agrarisch gebied en de bescherming van weidevogelgebieden.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt op circa 7,6 km ten noordwesten van het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Op circa 85 m afstand ten westen van het plangebied ligt een bos- en weidegebied aangewezen als 'Natuur buiten het EHS'.

TOETSING

Het plangebied ligt op ruime afstand van het Natura 2000-gebied Drents-Friese Wold & Leggelderveld. Hierdoor zijn in potentie effecten alleen mogelijk door externe werking. Het plangebied is gescheiden van het Natura 2000-gebied door bebouwing, wegen en agrarisch gebied. Gezien de afstand tot het Natura 2000-gebied, de inrichting van het tussenliggende gebied en de aard van het plan, kan een toename van verstoring door geluid, verlichting of optische verstoring worden uitgesloten.

Eventuele toename van stikstofdepositie als gevolg van bouwwerkzaamheden in de aanlegfase is op basis van de Wet stikstofreductie en natuurverbetering vrijgesteld van vergunningsplicht. Voor het plan wordt slechts één woning gerealiseerd op ruime afstand tot de dichtstbijzijnde stikstofgevoelige habitattypen (> 7,6 km). Hierdoor wordt geen toename van stikstofdepositie boven 0,00 mol N/ha/jaar in stikstofgevoelige habitattypen van Natura 2000-gebieden in de gebruiksfase verwacht.

Het NNN of Natuur buiten het EHS in provincie Fryslân kent geen externe werking. Met de uitvoering van de plannen gaat geen NNN verloren, waardoor negatieve effecten hierop kunnen worden uitgesloten.

Beschermde houtopstanden

De Wet natuurbescherming beschermt bos van minimaal 1.000 m² en bomenrijen van minimaal 21 bomen gelegen buiten de bebouwde kom.

INVENTARISATIE EN CONCLUSIE

In het plangebied zijn geen beschermde houtopstanden aanwezig. Het indienen van een kapmelding bij de provincie Fryslân is niet nodig.

Conclusie

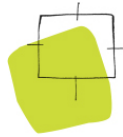
Voor dit plan is op 30 maart 2022 een veldbezoek uitgevoerd en daarnaast zijn verspreidingsgegevens van beschermde soorten in en om het plangebied uit de NDFF geraadpleegd. Het veldbezoek en de verspreidingsgegevens geven nog onvoldoende beeld van de natuurwaarden in het gebied om de toetsing aan de Wet natuurbescherming op te baseren.

Uit de toetsing komt naar voren dat wanneer de bomen langs de noordostrand van het plangebied worden gekapt, mogelijk een vliegroute van vleermuizen verloren gaat. Als dit het geval is, is nader onderzoek nodig om het gebruik door vleermuizen in het plangebied vast te stellen. Verder moet tijdens de aanleg- en gebruiksfase directe lichtuitstraling op deze bomenrij worden voorkomen. Dit kan worden gedaan door het gebruik van gerichte armaturen en/of amberkleurige verlichting.

Wanneer de bomen met holtes aan de noordzijde van het gebied worden gekapt, is ook nader onderzoek naar verblijfplaatsen van vleermuizen nodig. Op basis van de resultaten van deze onderzoeken wordt bepaald of een ontheffing voor de Wet natuurbescherming nodig is.

Verder moet bij de werkzaamheden rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Dit betekent dat er bij voorkeur buiten het broedseizoen wordt gewerkt, dus buiten de periode half maart tot half juli. Het is ook mogelijk om voor het broedseizoen te starten met de werkzaamheden en continu door te werken. Dan is het waarschijnlijk dat vogels niet in het plangebied gaan broeden vanwege de continue verstoring. Is de wens om de werkzaamheden in het broedseizoen te starten, dan is het nodig om het plangebied voorafgaand aan de start te (laten) inventariseren op broedgevallen. Zijn er op dat moment vogels aan het broeden, dan kunnen de werkzaamheden pas starten als de jongen zijn uitgevlogen.

Een nadere analyse in het kader van de gebiedsbescherming van de Wet natuurbescherming of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid is niet noodzakelijk. Het plan heeft geen negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelstellingen van natuurlijke habitats en soorten. Voor deze activiteit is daarom geen vergunning op grond van de Wet natuurbescherming nodig. Daarnaast is het plan niet in strijd

met het provinciaal natuurbeleid van de provinciale omgevingsverordening. Het plan leidt tot slot niet tot negatieve effecten op in het kader van de Wet natuurbescherming beschermde houtopstanden.